

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ**

Презиме, име једног родитеља и име	Ивана, Срђан, Јањић
Датум и место рођења	07.03.1991. године, Врање

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Пословно управљање - Међународни менаџмент
Звање	Дипломирани економиста
Година уписа	2010.
Година завршетка	2014.
Просечна оцена	9,08

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Пословно управљање - Међународни менаџмент
Звање	Мастер економиста
Година уписа	2014.
Година завршетка	2016.
Просечна оцена	10,00
Научна област	Економија
Наслов завршног рада	Последице глобалне финансијске кризе

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Пословно управљање
Година уписа	2016.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,91

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Утицај улагања у истраживање и развој на ефикасност интелектуалног капитала и рентабилност предузећа
Име и презиме ментора, звање	Бојан Крстић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-007/21-027, 17.09.2021. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	Укупно 292 (245 нумерисано)
Број поглавља	4 (четири)
Број слика (шема, графикона)	53 (педесет три)
Број табела	Укупно 66 = 49 (у тексту) + 17 (у прилозима)
Број прилога	1 (један)

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Janjić Ivana, Tamara Rađenović, „The importance of managing innovation in modern enterprises“, <i>Ekonomika</i>, 2019, Vol. 64, No. 3, pp. 45-54. ISSN 0350-137X, EISSN 2334-9190,UDK 338 (497,1)</p> <p>У условима динамичног пословног окружења и непрекидне борбе за опстанак на тржишту, иновација постаје основни фактор раста и развоја предузећа. Наиме, она увек води новим решењима, новим идејама и новим начинима пословања. Иновација предузећа резултира предношћу над конкуренцијом, а тако стечена конкурентска предност доводи до повећања профита. Указује се на значај иновација у пословању савремених организација, где пословни модел утемељен на иновацијама има кључну улогу у подстицању просперитета и тржишног успеха.</p>	M51
2	<p>Janjić Ivana, Krstić Bojan, Milovanović Sandra, „The impact of R&D activity on the business performance of high-technology companies“, <i>Facta Universitatis, Series: Economics and Organization</i>, 2022, Vol. 19, No. 4, pp. 253-257. Niš: University of Niš. Print ISSN: 0354-4699, Online ISSN: 2406-050X, UDC 330.341.1+001.894/.895]:65.011</p> <p>На данашњем глобалном тржишту, истраживање и развој је кључна детерминанта конкурентске предности и све више се повезује са растом профитабилности предузећа. У раду, тестиран је утицај истраживачко-развојних активности на пословне перформансе високотехнолошких компанија. На основу спроведене анализе, резултати су показали да улагања у истраживање и развој (R&D) имају позитиван утицај на ЕБИТ, нето добит, ЕБИТДА и укупну имовину, али и негативан и статистички значајан утицај на стопу приноса на укупну активу (ROA). Поред тога, утицај интензитета истраживања и развоја на индикаторе краткорочних финансијских перформанси (ROA₁, ROA₂, ROA₃) није потврђен, док принос на улагања у истраживање и развој има статистички и значајан утицај на стопу приноса на укупну активу (ROA) у текућој, посматраној години.</p>	M52
3	<p>Janjić Ivana, Jovanović Milica, Simonović Zoran, „The importance of research and development for innovative activity: The overview of the top countries in Europe and worldwide“, <i>Economics of Sustainable Development</i>, 2021, Vol. 5, No.2, pp. 19-28. ISSN 2560-421X, UDK 33+502/504</p> <p>Услед интензивног дејства техничко-технолошког прогреса, од увођења иновативних промена у предузећу и предузимања активности истраживања и развоја, зависи и опстанак и успех предузећа на тржишту. Трошкови истраживања и развоја могу се посматрати као ресурси (инпути) уложени у иновациони процес, а који су потребни за креирање и лансирање нових технологија, производа и процеса на тржишту. Патент као резултат истраживања и развоја представља фактор подстицања стварања иновација, на основу којих могу да профитирају његови проналазачи. Указано је на виталан значај који истраживање и развој има за иновативност, тј. за обављање иновативних активности на нивоу земаља у Европи и целом свету. На основу компаративне анализе, приказано је које земље су највише улагале у истраживање и развој, као и број поднетих патентних пријава према географском пореклу.</p>	M53
4	<p>Rađenović Tamara, Krstić Bojan, Janjić Ivana, Jovanović Vujatović Milica, „The effects of R&D performance on the profitability of highly innovative companies“, <i>Strategic Management</i>, 2023, Vol. 28, No. 3, pp. 034-045. ISSN 18-3448, ISSN 2334-619 (Online)</p> <p>У савременим условима, нематеријална улагања имају доминантан утицај на пословне перформансе предузећа. Имајући у виду да је истраживање и развој предуслов раста и развоја компанија, као и да је ефикасност улагања у истраживање и развој кључна детерминанта економске одговорности предузећа, у раду се испитују ефекти различитих индикатора активности истраживања и развоја на рентабилност предузећа. Услед тога, испитани су ефекти улагања у истраживање и развој, интензитет истраживања и развоја и принос на капитал за истраживање и развој на профитабилност високоинновативних компанија. Резултати регресионе и кластер анализе показују да сва три индикатора истраживачко-развојних активности имају позитиван и статистички значајан утицај на стопу приноса на укупну активу (ROA) у компанијама са високим улагањима у истраживање и развој. Потврђено је да су ефекти различитих индикатора активности истраживања и развоја већи у компанијама са већом интензивношћу улагања у истраживање и развој.</p>	M24
5	<p>Krstić Bojan, Janjić Ivana, Jovanović Milica, Milanović Sandra, „The significance of R&D activities for managing intellectual capital of enterprises“, <i>BH Ekonomski forum</i>, 2021, Vol.14, No. 1, pp. 117-132. ISSN 1986-681X, e - ISSN: 2637-2185</p> <p>На основу успешне синергије људског, структурног и релационог интелектуалног капитала, предузећа се развијају, повећавају свој профит, вредност и конкурентност. У раду се указује да предузећа спровођењем активности истраживања и развоја, стварају, развијају и користе интелектуалне ресурсе (знања запослених и менаџера, знања подржана у технологији и процесима), која се валоризују на тржишту и претварају у одређену вредност. Најчешћи индикатори резултата истраживања и развоја су патенти и иновације, као веома важне компоненте структурног интелектуалног капитала и важни показатељи технолошке снаге и способности предузећа. Овај рад указује на значај обављања активности истраживања и развоја за управљање интелектуалним капиталом предузећа. Резултати корелационе и регресионе анализе показују да између улагања у истраживање и развој и видљивог и невидљивог интелектуалног капитала тј. ефикасности нематеријалне имовине, постоји позитивна корелација, као и да постоји позитиван утицај улагања у истраживање и развој на обе компоненте интелектуалног капитала (исказаног и неисказаног).</p>	M23

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидаткиња Ивана Јањић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада - докторске дисертације Економског факултета у Нишу, кандидаткиња је испунила све обавезе на

докторским академским студијама, презентovala је резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације кроз два докторантска колоквијума и пријавила тему докторске дисертације, за коју је добијена сагласност Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке (Одлука број 8/18-01-007/21-027 од 17.09.2021. године). Кандидаткиња је Факултету поднела захтев за одређивање Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, као и одговарајући број примерака урађене докторске дисертације. Кандидаткиња испуњава услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Као првопотписани аутор, кандидаткиња има научне радове повезане са садржајем докторске дисертације објављене у домаћим часописима са листе министарства надлежног за науку, укључујући и научни рад објављен у часопису који издаје Универзитет у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација, поред увода, закључка, литературе и прилога, садржи четири повезана поглавља.

Прво поглавље под насловом „Истраживање и развој - значај, управљачке импликације и изазови у пословању савремених предузећа“ усмерено је на теоријску интерпретацију и систематизацију назначене проблематике. Најпре је сагледан значај активности ИР-а у условима глобализације, а затим су идентификовани изазови у управљању перформансама ИР-а. Поред тога, елабориране су специфичности ИР-а мултинационалних предузећа у процесу интернационализације пословања.

Друго поглавље под насловом „Кључне детерминанте и извори улагања у истраживање и развој иновативних предузећа“, пре свега, посвећено је теоријској опсервацији фактора који утичу на реализацију улагања у ИР. Након тога, представљени су извори финансирања улагања у ИР. У овом поглављу, акценат је такође стављен на разматрање улагања у ИР као детерминанте раста иновационог потенцијала. Посебна пажња посвећена је анализи улагања у ИР високоинновативних предузећа Европе и света. На основу различитих теоријских ставова, сагледано је и улагање у ИР као детерминанте раста рентабилности предузећа.

Треће поглавље под насловом „Међузависност истраживања и развоја и унапређења ефикасности интелектуалног капитала предузећа“ анализира улогу ИР-а у расту, развоју и унапређењу ефикасности интелектуалног капитала, али и симултано истражује утицај компоненти интелектуалног капитала на активности ИР-а. На почетку овог поглавља фокус је био усмерен на сагледавање активности ИР-а у расту, развоју и унапређењу ефикасности хуманог капитала предузећа, али и на утврђивању релевантности хуманог капитала за ефикасно спровођење активности ИР-а. Затим, посматрано је како активности ИР-а доприносе структурном интелектуалном капиталу у контексту његовог раста, развоја и ефикасности, али и како структурни интелектуални капитал утиче на имплементирање активности ИР-а. На крају овог поглавља, наглашена је и улога спровођења активности ИР-а за релациони капитал предузећа, али и идентификован значај релационог капитала као детерминанта активности ИР-а.

Четврто поглавље под насловом „Анализа резултата емпиријског истраживања о утицају улагања у истраживање и развој на ефикасност интелектуалног капитала и рентабилност предузећа“ презентује резултате спроведеног емпиријског истраживања. Ради остваривања дефинисаног циља истраживања, постављен је и примењен концептуални оквир истраживања, а на основу кога су формулисане и испитане истраживачке хипотезе. За емпиријско истраживање тестираних хипотеза, представљени су извори података и узорак истраживања, детерминисане зависне и независне варијабле, али и извршен избор статистичких метода за анализу података. Други део сегмента овог поглавља, првобитно је био посвећен анализи зависних и независних варијабли, квантификовању јачине везе између посматраних варијабли, али и утврђивању утицаја независних на зависне варијабле. Затим, на основу презентираних вредности дескриптивне статистике и адекватног регресионог модела, дата је коначна оцена тестирања дефинисаних хипотеза. Након сумирања резултата, истакнути су значај, али и предности и недостаци теоријског и емпиријског истраживања. Поред тога, наглашене су импликације за менаџмент предузећа, али и представљени правци за будућа истраживања. На крају, дати су закључци теоријске и емпиријске опсервације утицаја улагања у истраживање и развој на ефикасност интелектуалног капитала и рентабилност предузећа.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Према оцени Комисије, у потпуности је остварен основни циљ теоријско-емпиријског истраживања кроз квалитативну и квантитативну анализу утицаја улагања у истраживање и развој на ефикасност интелектуалног капитала и рентабилност предузећа. Кроз анализу и обраду релевантне литературе, кандидаткиња сагледава важност активности ИР-а у контексту глобализације. Истовремено препознаје кључне изазове управљања перформансама ИР-а, наглашавајући специфичности истраживања и развоја мултинационалних предузећа током процеса интернационализације пословања. Осим тога, кандидаткиња је остварила и друге изведене циљеве истраживања, који се односе на идентификовање кључних фактора и извора финансирања ИР-а, симултано указујући на улогу истраживања и развоја у детерминисању иновационог потенцијала и рентабилности предузећа. Разрадом основног циља, кандидаткиња је остварила и посебан циљ, који се тиче утврђивања улоге истраживачко-развојних активности у расту, развоју и унапређењу ефикасности интелектуалног капитала, али и идентификовања улоге и значаја компоненти интелектуалног капитала у реализовању активности ИР-а. Квантификовање утицаја улагања у ИР на ефикасност интелектуалног капитала и рентабилност предузећа на дефинисаном узорку високоинновативних предузећа, такође представља посебан циљ докторске дисертације. На

основу свега наведеног, дате су корисне импликације за менаџмент предузећа и организационе јединице/департмане за ИР које произилазе из истраживања у докторској дисертацији.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Научни допринос теоријског истраживања у докторској дисертацији је у интеграцији различитих теоријских ставова и расветљавању утицаја који улагања у ИР и други индикатори истраживачко-развојних активности (интензивност улагања у ИР и принос на улагања у ИР) имају на ефикасност интелектуалног капитала, као на рентабилност предузећа. Са теоријског аспекта, научни допринос дисертације огледа се у елаборирању значаја и изазова приликом управљања процеса ИР-а. Поред тога, допринос се огледа у теоријској анализи значаја интензивности улагања у ИР за иновационе перформансе, али и сагледавању утицаја улагања у ИР на рентабилност предузећа. Теоријски је детаљно анализирана проблематика ефективне и ефикасне активности ИР-а у функцији раста, развоја и унапређења компоненти интелектуалног капитала, али и доприносу интелектуалног капитала ефективној и ефикасној активности ИР-а.

Научни допринос емпиријског истраживања огледа се у дизајнирању оригиналног истраживачког концептуалног оквира и испитивањем одређених варијабли које до сада нису биле у фокусу истраживача у претходним студијама. Допринос емпиријског истраживања огледа се у испитаном утицају улагања ИР-а на вредност и ефикасност нематеријалне имовине и гудвила, али утицаја индикатора интензивности улагања у ИР на вредност нематеријалне имовине. Истраживањем међузависности и утицаја коришћених варијабли, откривене су нове димензије управљања активностима ИР-а које омогућавају успешнија решења у менаџерској пракси високоиновативних и технолошко интензивних предузећа савременог пословног контекста.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Током припреме и израде докторске дисертације, Комисија констатује да је кандидаткиња показала истраживачку зрелост и самосталност у научном раду. На основу свих сугестија ментора и предлога чланова Комисије, кандидаткиња је дефинисала предмет, циљеве, основну структуру, концептуални оквир и методологију истраживања, док је спроведено емпиријско истраживање омогућило је квантификовање и верификовање дефинисаних хипотеза. Истраживањем релевантне и свеобухватне литературе, као и анализом добијених резултата постављених хипотеза, кандидаткиња је формулисала одговарајуће закључке, препоруке за менаџмент предузећа, а у правцу доприноса ефикасних стратегија ИР-а расту ефикасности ИК-а и рентабилности предузећа.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу оцене резултата истраживања, научног доприноса и значаја докторске дисертације, Комисија констатује да је докторска дисертација задовољавајућег квалитета и да је урађена у складу са одредбама Закона о високом образовању, Статута Универзитета и Статута Економског факултета у Нишу. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидаткиње Иване Јањић под називом "Утицај улагања у истраживање и развој на ефикасност интелектуалног капитала и рентабилност предузећа" и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовану Комисије	8/18-01-008/23-030		
Датум именовања Комисије	15.12.2023. године		
Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Виолета Домановић, редовни професор		председник
	Пословно управљање	Економски факултет Универзитета у Крагујевцу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Др Бојан Крстић, редовни професор		ментор, члан
	Пословно управљање	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Др Тамара Рађеновић, доцент		члан
	Друштвено-хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	Факултет Заштите на раду Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место: У Нишу и Крагујевцу, децембра 2023. године